

ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ

«ΙΣΒΦΡΦΩΣ»

ΕΝΤΥΠΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
& ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΑΡΑΝΤΙΩΤΩΝ
Κρήτης 23 & Χαλκίδος
Κ. Χαλάνδρι Τ.Κ. 15231

Τριμηνιαία έκδοση. Φεβρουάριος - Μάρτιος - Απρίλιος 2003
Τεύχος 12ο
- Τιμής ένεκεν -

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ.

Η επικοινωνία μας	3
Τι έγραψε ο Τύπος	4-6
Φωτ. εξωφύλλου - Αμαραντιώτικη οικογένεια	6
Ο χορός της Αδελφότητος-εισαχθέντες	7-8
Τζουτζουνίδια	9-10
Απόκριες παλαιότερης εποχής (φωτ. Αλεξ. Νόκου)	11
Έθιμα του Ευαγγελισμού (Ιωάννας Στ. Κούκη)	12-13
Λαογραφικά στοιχεία του χωριού (Δημ. Βράνιστα)	14-16
Τα Λουτρά “μας” (Επ. Σίμου)	17-19
Ο παστρουμάς (Στ. Τσιάτση)	19-20
Τηλ. Κατάλογος (Αχιλ. Ζακόπουλου)	21-22
Πάσχα – Λάζαρης	23-25
Η φύση μας - Βρονταλίδα	26-27
Ειδήσεις & Σχόλια	28-30
Κοινωνικά - Η Μάχη έφυγε (Αχιλ Ζακόπουλου)	31
Οι άνθρωποι του χωριού μας (Φωτ. Δημ. Βράνιστα)	32

- Τα Ενυπόγραφα κείμενα δεν εκφράζουν απαραίτητα θέσεις και απόψεις του περιοδικού, ούτε και οι συμμετέχοντες στο περιοδικό είναι απαραίτητο να συμφωνούν με τις απόψεις του. Για τα ανυπόγραφα την ευθύνη φέρει η διεύθυνση του περιοδικού.
- Επιτρέπεται η αναδημοσίευση και η μετάδοση όλου ή μέρους της έκδοσης, κατόπιν αδείας του εκδότη ή εφόσον αναγράφεται η πηγή.

Ιδιοκτήτης – Εκδότης – Διευθυντής:

Παναγιώτης Στεφ. Ζακόπουλος

Κρήτης 23 και Χαλκίδος κ. Χαλάνδρι - Τ.Κ. 15231

Τηλ. 210-6721822 κιν. 6972733656

Και Αμάραντος Κονίτσης – Τ.Κ. 44100 – τηλ. 26550 – 23648

Υπεύθυνος τυπογραφείου:

Ευγενία Σπανού

Ευριπίδου 87 – Fax: 210-3214317

Η επικοινωνία μας

Ρόδος 2/5/2003

Αγαπητέ φίλε Παναγιώτη,

Ειλικρινά σε ευχαριστώ για το περιοδικό που μου έστειλες. Γνωρίζω πόσο επίμονη είναι η προσπάθειά σου για την συλλογή στοιχείων που έχουν σχέση, πέρα από την καθημερινότητα σε εκείνα τα χρόνια, σε εκείνες τις συνήθειες στα ήθη και τα έθιμα που μένουν ριζωμένα στα κατάβαθα της ψυχής μας και τα οποία αποτελούν την φυσική προέκταση του χθες στο σήμερα και την συνέχεια στο αύριο.

Η συμβολή σου και όσων άλλων προσπαθούν στην αναβίωση της δικής μας κουλτούρας κάνει πολλούς από εμάς τους απανταχού Αμαραντιώτες να αντιστεκόμαστε στην λησμονιά και να στέλνουμε την πλημμυρισμένη από νοσταλγία μνήμη των παιδικών μας χρόνων εκεί που πρωτείπαμε το καλημέρα στον ήλιο, που πρωτονιώσαμε την αγριάδα της πέτρας, εκεί που ζήσανε και ζουν οι δικοί μας άνθρωποι οι ΑΜΑΡΑΝΤΙΩΤΕΣ. Εκεί στις στράτες που οι νεκροί μας περπάτησαν, στις πέτρες και στους ίσκιους που ξεκουράστηκαν. Εκεί και σε εκείνους που έχουν μνήμη και θυμούνται και σε όσους κλαίνε για αυτά που χάνονται. Εκεί που πρέπει να στέλνουμε με σεβασμό τις σκέψεις μας στους λιγοστούς ανθρώπους που μένουν τον βαρύ χειμώνα και κρατάνε Θερμοπύλες συντροφιά με τις δικές τους θύμισες γύρω από την σόμπα του μπάρμπα Κώστα.

Σε ευχαριστώ για την φιλοξενία
Αθανάσιος Γ. Παπαμιχαήλ

.....

Brooklyn

23 Φεβρουαρίου 2003

Αγαπητέ Παναγιώτη να είσαι πάντα καλά που με το περιοδικό μας φέρνεις κοντά στον Αμάραντο και μας θυμίζεις παλιές αναμνήσεις.

Χαιρετισμούς από όλους, σε όλους τους Αμαραντιώτες. Καλή χρονιά να περάσουμε.

Φλωρίτσα Σκορδά

Η επικοινωνία με τους αγαπητούς χωριανούς της διασποράς μου δίνει ιδιαίτερη χαρά. Εύχομαι καλή αντάμωση στο χωριό. Π.Ζ.

Τι έγραψε μεταξύ άλλων ο "Τύπος" για το περιοδικό μας

Ο "Αμάραντος" αποτελεί ένα ακόμη λιθάρι στην προσπάθεια αναγέννησης των χωριών μας και ο εκδότης του – άξιος συγχαρητηρίων – πρέπει να έχει τη συμπαράσταση όλων όσων ενδιαφέρονται για τον τόπο μας.

Περιοδικό "εκ Χιονιάδων" άνοιξη 2001.

... Η έκδοση ενός εντύπου, που θα αναφέρεται στο παρελθόν, το παρόν, αλλά και το μέλλον του χωριού, ήταν απαραίτητη και γι' αυτό αξιέπαινη η πρωτοβουλία και η προσπάθεια του κ. Π. Ζακόπουλου. Θα ήταν, κατά τη γνώμη μου, χρήσιμο η πρωτοβουλία αυτή και η προσπάθεια να στηριχθούν και να αγκαλιαστούν από μια θεσμικά συγκροτημένη ομάδα, όπως π.χ. ο Πολιτιστικός Σύλλογος, όσο κι αν είναι διαπιστωμένο ότι η καταξίωση και η "ζωή" ενός εντύπου όπως ο "ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ" βασίζονται πρωτίστως στο μεράκι και την εργατικότητα ενός ή ελάχιστων ατόμων. Πέρα από τα κείμενα της έκδοσης, που κατατοπίζουν τον αναγνώστη για το χτες και το σήμερα, ιδιαίτερα θέλω να σταθώ στο φωτογραφικό υλικό, το οποίο, επιλεγμένο προσεκτικά, μας δίνει απλά και καθαρά ό,τι χίλιες λέξεις θ' αδυνατούσαν να κάνουν... Ευχόμαστε η προσπάθεια που άρχισε να συνεχιστεί και το περιοδικό ν' αποτελέσει χώρο κατάθεσης των σκέψεων και των προτάσεων των απανταχού Αμαραντιωτών και των φίλων τους.

Περ. "Κόνιτσα" Μάης-Ιούνης 2001

Ο κ. Παν. Ζακόπουλος, ένθερμος Κονιτσιώτης, σηκώνει προσωπικώς το βάρος της ενημέρωσης για τα Κονιτσιώτικα θέματα, αφού είναι ο ίδιος ιδιοκτήτης-διευθυντής του "Αμάραντον"-Μέχρι τον Ιανουάριο του 2003 εκδόθηκαν 11 τεύχη. Πρόκειται για τριμηνιαία έκδοση επικοινωνίας και ενημέρωσης των απανταχού Αμαραντιωτών. Ευχαριστούμε θερμώς για την προσφορά των εντύπων για τη δημιουργία του "Αρχείου τύπου της Ηπειρωτικής διασποράς". Ο "ΠΥΡΡΟΣ" συνεχίζει την πρωτοβολία για τη δημιουργία του Αρχείου και καλεί όλους τους Ηπειρώτες να ενισχύσουν την προσπάθειά του.

Εφημ. "ΠΥΡΡΟΣ" Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2003.

Να διευκρινίσω στην αγαπητή εφημερίδα, ότι δεν σηκώνω το βάρος της ενημέρωσης για τα Κονιτσιώτικα θέματα, αλλά σχεδόν αποκλειστικά για το χωριό Αμάραντος, που ανήκει στο Δήμο Κονίτσης. Στην πόλη εκδίδονται δύο αξιόλογα έντυπα, ένα ομώνυμο περιοδικό "Κόνιτσα" και μια εφημερίδα τα "Νέα της Ηπείρου".

Παν. Ζακόπουλος

Με σημαία τη λαογραφία

Λαός χωρίς μνήμη, λαός χωρίς μέλλον.

Έχοντας αυτό κατά νου ο ακάματος Παναγιώτης Στεφ. Ζακόπουλος, εκδίδει εδώ και τρία χρόνια το καλό περιοδικό “Αμάραντος” (Ισβορος), με στόχο τη διάσωση του λαογραφικού και ιστορικού υλικού του ομώνυμου χωριού του στην Κόνιτσα Ιωαννίνων.

Πρόκειται για ένα πολύ καλό περιοδικό, που με πολύ κόπο και κόστος κυκλοφορεί ανιδιοτελώς από τον εκδότη του. Μοναδικός σκοπός η ενημέρωση όλων των Αμαραντιωτών για όλα τα κοινωνικά τεκταινόμενα στο χωριό τους. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι η ανάδειξη μέσα από τις σελίδες τους ιστορικού και λαογραφικού γίγνεσθαι του Αμάραντου. Μετά από επίπονη, μακροχρόνια και επιστημονικά τεκμηριωμένη έρευνα καταγράφονται ήθη και έθιμα από το παρελθόν και το παρόν, γεωργικές ασχολίες και εργαλεία, γάμοι, χοροί, βαφτίσια και συγκρότηση του χωριού, μέσα από αρχειακό και εικαστικό υλικό και μαρτυρίες κατοίκων που ασμένως προσέφεραν και προσφέρουν, προκειμένου να διατηρήσουν στη μνήμη όλα όσα κληρονόμησαν από τους προγόνους τους και οι ίδιοι διατηρούν με τις πολιτιστικές τους εκδηλώσεις.

Εφημ. “Ηπειρωτικόν Μέλλον” Ιανουάριος 2003.

ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Μικρό και πτωχό χωριό, αλλά με περιοδικό ηλικίας 3 ετών!

Ο Αμάραντος Ιωαννίνων είναι ένα από τα 23 χωριά της Κονίτσης, μικρό αλλά πανέμορφο, καταπράσινο και με γλυκύτατους ανθρώπους-ήρωες. Η πνευματικότητά τους φαίνεται και από το γεγονός ότι εκδίδουν και περιοδικό, το οποίο μάλιστα προσφάτως εόρτασε τα τρία του κεράκια Οι κάτοικοι περίπου 40 μόνιμοι, μεγάλης κυρίως ηλικίας, με την αίσθηση της μοναξιάς και της απομάκρυνσης. Οι ασχολίες περιορίζονται στα οικιακά, στην αμπελουργία, στους μικρούς κήπους και στα δύο καφενεία. Ο αριθμός αυξάνεται κατά την διάρκεια των γιορτών και το καλοκαίρι, με την επιστροφή των ξενιτεμένων, καθιερωμένο άτυπα και ως αντάμωμα, με κορυφαία εκδήλωση το πανηγύρι 14 & 15 Αυγούστου, με φροντίδα και ευθύνη του «Πολιτιστικού Συλλόγου» και της «Αδελφότητας».

Λέει ο εκδότης του περιοδικού, **Παν. Στ. Ζακόπουλος**:

«Το Δεκέμβριο του 2002, το περιοδικό συμπλήρωσε τρία χρόνια κυκλοφορίας. Με τη βοήθεια του Άη Γιώργη, και την αγάπη, τη συμπαράσταση όλων των συγχωριανών, όλων των αναγνωστών. Με τη συγγραφική συμμετοχή, με τις φωτογραφίες, με τα έγγραφα, με τον θετικό λόγο, αλλά και τον αρνητικό, την καλοπροαιρετή κριτική. Όλοι συνέβαλαν σ' αυτό το τόσο απαραίτητο “έργο”, το τόσο σημαντικό και μοναδικό στα 23 χωριά του Δήμου Κόνιτσας. Με τα προηγούμενα 10 τεύχη συμπληρώθηκαν ακριβώς 400 σελίδες. Γεμάτες από συγκίνηση, από το “ζωντάνεμα” της παράδοσης και των προγόνων, από επικοινωνία με συγχωριανούς που ούτε καν γνωρίζαμε ότι υπάρχουν, 400 σελίδες από τη ζωή μας.

Ελπίζω και εύχομαι να συνεχίζουμε όλοι μαζί με ζεστασιά, με ζήλο και όρεξη, όλες οι γενιές όπου κι αν βρισκόμαστε.

Από την πλευρά μου θα δίνω πάντα όλες μου τις δυνάμεις, με τη συναίσθηση της ευθύνης, με την επίγνωση των μικρών μου ορίων, δίχως άλλο σκοπό και στόχο, παρά μονάχα να “τρέχει” ο δικός σας λόγος.

Χρεώστης αισθάνομαι σε όλους εσάς που κρατήσατε τις μνήμες ζωντανές και ξεχερσώσαμε το βάλτο της άγνοιας. Δίχως τη δικιά σας προδρομική συμβολή, θα μου ήταν ολότελα αδύνατο να καταπιαστώ με μια τέτοια προσπάθεια. Η έρευνα για τον τόπο μας γυρεύει να την πλησιάσουμε όχι μόνο με τη νόηση, αλλά και με την άλογη σκέψη και την έκσταση. Βοηθείστε να αφήσουμε για τις μελλοντικές γενιές ίχνη βαθιά από γερές πατημασιές, βοηθείστε να ζήσει ο τόπος μας!»

Εγώ σας καλώ, εάν ο δρόμος σας εφέτος σάς βγάλει στα Ιωάννινα και την πανέμορφη Ήπειρό μας, να ανηφορίσετε και κατά τον Αμάραντο. Δεν είναι μακριά. Μια ωρίτσα υπόθεση από τα Ιωάννινα. Να γευτείτε τη φύση σε όλο της το μεγαλείο.

Επισκεφθείτε και την ιστοσελίδα του χωριού στο Διαδίκτυο. www.amaranttos-konitsas.com.gr

1 Μαΐου 2003

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Λονδίνου, Γιώργος Λεκάκης*

* Ο κ. Γιώργος Λεκάκης είναι συγγραφέας-λαογράφος, δημοσιογράφος, στιχουργός. Συνεργάζεται με το “Έθνος της Κυριακής”, TV Ant1 “Καλημέρα Ελλάδα”, “Ελληνική Αγωγή”, “Ελληνικό Πανόραμα”, “Ελευθερία” Λονδίνου.

Φωτογραφία εξωφύλλου

διακρίνονται: Στο μέσον καθιστός, ο Γεώργιος Νόκος, στην αγκαλιά του η Κασσιανή, δεξιά του η σύζυγός του Πηνελόπη και η Ευανθία, αριστερά του η Ανδρομάχη, πίσω όρθιος ο Βασίλειος και αριστερά του η Αλεξάνδρα. (τη φωτ. Μου έδωσε η κ. Αλεξάνδρα Νόκου-Κουρούτη την οποία θερμά ευχαριστώ)

Η Αμαραντιώτικη οικογένεια

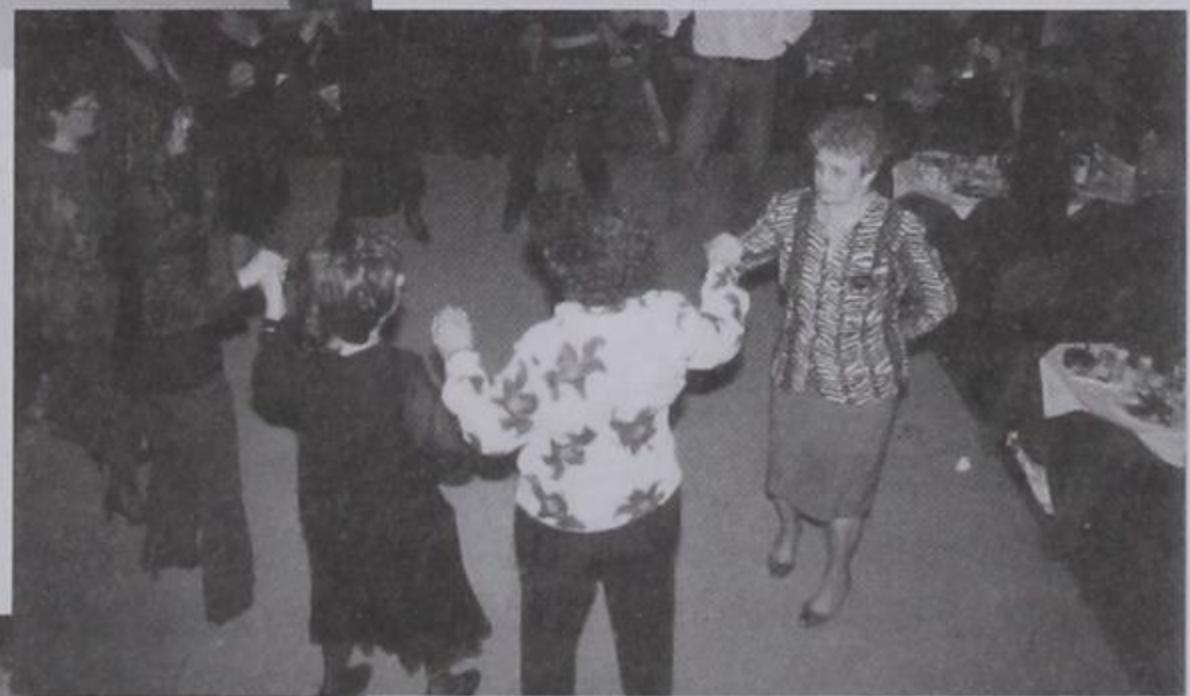
Η ιστορική πορεία του θεσμού της οικογένειας από τους αρχαίους και τους βυζαντινούς χρόνους έως σήμερα, δεν παρουσιάζει στην Ελλάδα μεγάλες και επικίνδυνες εξελίξεις. Κύριο γνώρισμα που τη χαρακτηρίζει είναι ο στενότατος σύνδεσμος και η αγάπη των μελών της και η μόνιμη λαϊκή αντίληψη ότι η μοίρα, το συμφέρον και η υπόληψη όλων είναι πράγματα αδιαίρετα. Άμοιβαία αφοσίωση, κατανόηση, ενδιαφέρον. Η οικογένεια στην εξέλιξή της δεν είναι παρά η κοινωνία με όλες σχεδόν τις μορφές της. “Εάν ο άνθρωπος βγει διεφθαρμένος από την οικογένεια, θα μπει διεφθαρμένος στην κοινωνία”, λέει ο Λακορνταίρ. Η οικογένεια, τόσο ως χώρος βιολογικής αναπαραγωγής, όσο και ως πρωτογενής μονάδα κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης, απασχόλησε σοβαρά την επιστήμη. Καλώ λοιπόν, όλους τους χωριανούς και αναγνώστες, να βοηθήσουν σε μια τέτοια έρευνα, με όποιο τρόπο, με οποιαδήποτε στοιχεία κατέχουν. Ν' ανιχνεύσουμε αυτόν τον πρωτογενή πυρήνα της κοινότητάς μας, της ίδιας μας της ζωής!

Ο χορός της Αδελφότητος

Έγινε και φέτος ο καθιερωμένος ετήσιος χορός της "Αδελφότητος" στο κέντρο "Χαλκιάς Παλλάς" στις 21-3-2003. Μετά από πολλές φιλότιμες προσπάθειες του Δ.Σ. συγκεντρώθηκε αρκετός κόσμος, συγχωριανοί και φίλοι. Η τιμή της πρόσκλησης ορίσθηκε στα 20 ευρώ, για μαθητές και φοιτητές στα 15 ευρώ. Την αρχή του χορού έκανε το παραδοσιακό χορευτικό του Κερασόβου, μοιράστηκαν λαχεία και όλοι κέρδισαν σπουδαία δώρα. Με τυπική διαδικασία έγινε και η βράβευση των παιδιών που εισήχθησαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά το έτος 2001-2002. Μέχρι αργά οι παρευρισκόμενοι ξεφάντωσαν στο ρυθμό του Πέτρου Λούκα Χαλκιά. *Kai tou χρόνου νάμαστε καλά!*

Το χορευτικό του Κερασόβου
κάλυψε το δικό μας κενό.
Σας ευχαριστούμε.

Η κ. Μαριγούλα Κούκη
σέρνει το χορό στις
νότες της παράδοσης

Χαρακτηριστική
η συμμετοχή των νέων.

Η κ. Φρειδερίκη Κούκη-Μπόνα με την κόρη της Μαίρη, στο χορό της Αδελφότητας. Παρούσες πάντα σε όλες τις εκδηλώσεις αποδεικνύουν την αγάπη τους για το χωριό και το σεβασμό στις δραστηριότητες των συλλόγων

Οι εισαχθέντες:

Απόστολος Χ. Κατής, Γαλλική Φιλολογία.

Χριστίνα Δημ. Παναγιωτοπούλου, Πάντειο Παν/μιο, Τμήμα Ψυχολογίας.

Αρετή Χ. Παπαγιαννοπούλου, Φιλοσοφική Αθηνών, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών.

Καλή δύναμη για καλό πτυχίο και καλή πρόοδο!

Η κ. Αγγελική Κάππου παραδίδει την τιμητική πλακέτα στην κ. Σωσάνα Παναγιωτοπούλου για την κόρη της Χριστίνα. Στο βάθος ο κ. Παπαγιαννόπουλος Χαρίλαος με την τιμητική πλακέτα για την κόρη του Αρετή.

Ο Πρόεδρος της Αδελφότητος κ. Κων. Παναγιωτίδης παραδίδει την τιμητική πλακέτα στον Απόστολο Χ. Κατή.

Τα τζουτζουνίδια έγιναν!

Χορός γύρω από τη φωτιά·
και του χρόνου Μπάρμπα Τάκη,
νάσαι πάντα καλά!

Όταν με τα έθιμα υπάρχει βιωματική σχέση είναι δύσκολο να σβήσουν. Υπάρχουν και ζουν μέσα μας. Λειτουργείς συναισθηματικά και ωθείσαι από μια χειμαρρώδη ορμή να τα πραγματοποιήσεις, να συμμετάσχεις, να τα παρακολουθήσεις. Για να αντισταθείς πρέπει οι εκφυλιστικές επιδράσεις νάχουν αλλοιώσει όλο σου το είναι. Φέτος τα τζουτζουνίδια έγιναν! Όσοι βρεθήκαμε, λίγοι. Αλλά με πολύ όρεξη και μεράκι. Απ' όλες τις γενιές, και πιστέψτε με το ευχαριστηθήκαμε πραγματικά. Αστειευτήκαμε, γελάσαμε, τραγουδήσαμε και χορέψαμε και ειλικρινά δεν μας έλειψε το μεμψίμοιρο Δ.Σ. του συλλόγου, οι αρνητικοί στα πολιτιστικά, παρά μόνο ο κόσμος, που ήθελε νάρθει – όσοι κι αν ήταν – και δεν τον φέραν. **Ψυχή στην όλη εκδήλωση ο Μπάρμπα Τάκης!** Αράγιστη λεβεντιά! Κορμοστασιά

και σφρίγος εφήβου! Μάθημα για τα κουρασμένα παλληκάρια! Για τους θιασώτες του “ωχ δε βαριέσαι” και “που να τρέχεις”. Μαζί μας και ο φέρελπις νέος, ο Δημήτρης Γεράσης, ρουφούσε την κάθε στιγμή, η βιωματική σχέση που ήδη απέκτησε, είναι δύσκολο να την αποβάλλει. Έτσι μαθαίνεται η πολιτιστική κληρονομιά...

Καί του χρόνου χωριανοί, όλοι μαζί!!!

Και οι νέοι έδωσαν το παρών. Ο Δημήτρης Γεράσης στην κοπή των κέδρων.

Ο κ. Χρήστος Παπαγιαννόπουλος ρίχνει τον πρώτο κέδρο στη φωτιά.
Τα τζουτζουνίδια αρχίζουν.

Τζουτζουνίδια 2003. Αναμνηστική, διακρίνονται από αριστερά η πάρεδρος κ. Χαρ. Γεράση, οι κ.κ. Χ. Παπαγιαννόπουλος, Σ. Γεράσης, Ι. Γεράσης, Σ. Νάκος, η κ. Π. Νάκου, ο κ. Λ. Δάψης και ο Δημ. Γεράσης. **Και του χρόνου!**

Απόκριες παλαιότερης εποχής.

Ο Παναγιώτης Βλάνος και η Ανδρομάχη Νόκου με παραδοσιακές στολές.
Την φωτ. μου έδωσε η κ. Αλεξάνδρα Νόκου, την οποία ευχαριστώ θερμά.

ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ

Πολλές φορές, ο πατέρας μου, μου μιλούσε μ' έναν τόνο νοσταλγίας και λύπης για τα έθιμα του χωριού την προηγούμενη του Ευαγγελισμού.

Τα παιδιά μαζεύονταν σε ομάδες, στις γειτονιές κάθε μαχαλά και με κουδούνια (σχ. 1) στα χέρια περπατούσαν τραγουδώντας:

*Φεύγατε φίδια φεύγατε / φεύγατε γκουσταρίτσες
γιατί θά' ρθει ο Ευαγγελισμός / να σας κόψει τα κεφάλια
να τα ρίξει στα ποτάμια / να τα φαν τα χελιδόνια
και τα πετροχελιδόνια.*

Το τραγούδι αυτό το έλεγαν παλιά εναντίον των κατακτητών Τούρκων, που τους παρομοίαζαν με φίδια και σαύρες (**γκουσταρίτσες**), έτσι ώστε να φύγουν από το μέρος τους.

Έτσι το απόγευμα της 24ης Μαρτίου το χωριό βούιζε από τα τραγούδια των μικρών παιδιών που περίμεναν την επέτειο της ελληνικής επανάστασης πώς και πώς.

Όταν άρχιζε να σκοτεινιάζει τα παιδιά ξανάβγαιναν, αλλά αυτή τη φορά με ξύλινα κοντάρια περίπου ένα μέτρο, που στη μια άκρη τους είχαν καρφώσει ντενεκεδένια κουτιά, και μέσα σ' αυτά είχαν στάχτη, λίγο δαδί και πετρέλαιο. (σχ. 2)

Τα άναβαν και περπατούσαν με τους “πυρσούς” αυτούς στα χέρια τους σ' όλο το χωριό. Το έθιμο αυτό επικράτησε ως **“οι λαμπαδοφορίες”**.

Αυτά μου έλεγε ο πατέρας μου και εγώ λυπόμουν που ποτέ ως τώρα δεν είχε τύχει να δω ή να πάρω και εγώ μέρος σ' αυτά τα έθιμα. Πλησίαζε η γιορτή της 25ης Μαρτίου 2003. Ο πατέρας μου μας είχε πει από νωρίς, ότι φέτος επειδή η 25η Μαρτίου είναι Τρίτη, θα πάμε στο χωριό για τέσσερις μέρες. Ξεκινήσαμε Παρασκευή βράδυ και Σάββατο πρωί φθάσαμε στο χωριό, χωρίς να ξέρω την χαρά που θα έπαιρνα δύο μέρες αργότερα.

Δευτέρα 24 Μαρτίου πρωί, ξύπνησα και με τον αδερφό μου Παναγιώτη, είδαμε στο τραπέζι της αυλής κουδούνια, και τους πυρσούς που περιέγραψα παραπάνω έτοιμους. Αμέσως κατάλαβα τι ήταν: η έκπληξη του πατέρα μου!

Ένα άλλο κουδούνι μου έδωσε ο κύριος Δημήτρης Τζώτζης που ήταν στο χωριό το τετραήμερο της 25ης Μαρτίου και έτσι το απόγευμα μόνο με τα κουδούνια ξεκινήσαμε τη βόλτα.

Από το σπίτι μας ανεβήκαμε στο καφενείο του παππού-Κώστα, πήγαμε στη Ράχη, μετά στην πλατεία της εκκλησίας και πιο κάτω μέχρι τον Κάτω Μαχαλά. Όσοι μας άκουγαν να τραγουδάμε, χαμογέλαγαν και θυμόντουσαν τότε που αυτοί οι ίδιοι τραγουδούσαν το “φεύγατε φίδια φεύγατε...”

Το απόγευμα και όταν άρχιζε να βραδιάζει βγήκαμε έξω με αναμμένους τους **“πυρσούς”** και περάσαμε απ' όλο το χωριό με τις φωτιές να δείχνουν ότι τα έθιμα του χωριού μας ποτέ δε θα σβήσουν!

ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ

Την άλλη μέρα ο παππούς μου (Νικόλαος Κούκης) φύλαξε τα κουδούνια και τα ξύλα με τα κουτιά λέγοντας: "άιντε και του χρόνου με το καλό". Ήμουν χαρούμενη γιατί και εγώ τώρα πια με τον αδερφό μου, είχα τραγουδήσει το γνωστό εφτάστιχο και είχαμε δώσει στους λιγοστούς κατοίκους του χωριού χαρά και ζωντάνια με τις φωτιές.

Ναι παππού και του χρόνου και πάντα!

Iωάννα Σ. Κούκη
25-3-2003 Τρίτη
Αμάραντος

Τα σχέδια και οι φωτογραφίες που ακολουθούν είναι από τον πατέρα μου **Σταύρο Κούκη**.

Σχ. 2

Σχ. 1

ΚΟΥΔΟΥΝΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ
"Φεύχατε φίδια φεύχατε" ΠΥΡΣΟΣ ΓΙΑ ΛΑΜΠΑΔΟΦΟΡΙΕΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ

Ένα από τα πιο όμορφα χωριά που στολίζουν την επαρχίαν Κονίτσης είναι και ο Αμάραντος. Η ίδια λέξη δίνει τόνο χάρη και ζωή στον κάθε ακροατή. Απέχει από την Κόνιτσα 28 χιλιόμετρα και συνδέεται με αυτήν δια αυτοκινητοδρόμου. Ερίσκεται επί της οροσειράς του Γράμμου και εις τους πρόποδας του όρους Κάμενικ. Είναι ακριτικό χωριό και απέχει από τα Ελληνοαλβανικά σύνορα περί τα 8 χιλιόμετρα.

Το όνομα Αμάραντος το πήρε από ένα λουλούδι “Αμάραντος” που φυτρώνει στα γύρω βουνά του χωριού και το οποίον δεν μαραίνεται.

Παλαιότερα το χωριό το έλεγαν Ίσβορο*, λέξη τουρκικής μάλλον προελεύσεως η οποία σημαίνει κεφαλόβρυσον. Τούτο δε το όνομα το έλαβε από τις άφθονες πηγές που υπάρχουν εις την περιοχήν του χωριού και κυρίως εις την τοποθεσίαν “Ζιάσακα-μύλου”.

Το φυσικόν περιβάλλον του χωριού είναι θαυμάσιον διότι όπου και αν στρέψη κανείς τα βλέμματά του θα ιδή να υψώνωνται βουνά κατάφυτα από πεύκα, έλατα και οξυές και ενώ εκ πρώτης όψεως η φύση φαίνεται αγριωπή, εν τούτοις γίνεται τόσο όμορφη, όσο την ζη κανείς.

Ιδιαίτερη χάρη στο χωριό δίδει ο μύλος με τις φυσικές πηγές του, πνιγμένος στο πράσινο της καρυδιάς και της χλόης. Άλλη φυσική πηγή ομορφιάς και πλούτου είναι τα “Ατμούχα λουτρά Αμαράντου” μοναδικά εις την Ελλάδα δια τις θεραπευτικές ιδιότητές τους και τα οποία δυστυχώς μένουν ανεκμετάλλευτα διότι δεν είναι επίσημα ανεγνωρισμένα από το κράτος.

Οι κάτοικοι ασχολούνται με την γεωργίαν, ελάχιστοι με την κτηνοτροφία οι περισσότεροι ταξιδεύουν εξασκώντας διάφορα επαγγέλματα (Κτίσται, αρτοποιοί, έμποροι, κλπ.). Λόγω συνεχούς επαφής των κατοίκων μετά των πόλεων, ο πολιτισμός είναι αρκετά ανεπτυγμένος. Τούτο δε φαίνεται καθαρά από το ντύσιμο και την συμπεριφοράν. Ο πληθυσμός του χωριού σήμερον ανέρχεται εις 450 κατοίκους, παλαιότερον έφθανε τους 600 αλλά συν τω χρόνω εγκαθίστανται οικογενειακώς εις άλλα μέρη της Ελλάδος λόγω εξευρέσεως εργασίας.

Β'. 3/Θέσιον Δημοτικόν Σχολείον Αμαράντου

Ίδρυσις 1902

Το προοδευτικόν πνεύμα των τότε Κοινοταρχών του Αμαράντου επί τουρκοκρατίας για να κτίσουν ένα ωραίο Σχολείο δεν τους άφησε ποτέ ήσυχους. Μόλις βρήκαν την κατάλληλη ευκαιρία, ρίπτουν το σύνθημα στο χωριό ότι όλοι οι χωριανοί πρέπει να βοηθήσουν για να φτιάσουν καινούργιο και μεγάλο Σχολείο. Αυτό ήταν. Επανάστασις γενική στο χωριό. Άρχισαν να κουβαλούν ποιος πέτρες ποιος ξύλα, άμμο, ή ότι εχρειάζονταν για να γίνη το Σχολείο τους γερό και καλό και για πολλά χρόνια. Συμφώνησαν το Σχολείο οι κτίστες εκείνοι από το χωριό που όπου έβαζαν την πέτρα ή το αγκονάρι δεν το μετακινούσαν. Αυτό είναι αλήθεια που μας την δείχνει το ίδιο το κτίριο του διδακτηρίου αλλά και της Εκκλησίας του χωριού “Άγιος Γεώργιος” που αν με λεπτομέρεια και μεγάλη προσοχή εξετάση κανείς την λεπτότητα της δουλειάς θα τους θαυμάσῃ.

Το Σχολείο φτιάστηκε με τη συμμετοχή της Κοινότητος, της Εκκλησίας, και των κατοίκων, από τα

Ο κ. Δημήτρης Βράνιστας με την σύζυγό του Δημητρα.

χέρια του Γέρο-Νικόλα Γιαννάτες, του μπάρμπα Γιώργη Παναγιωτίδη από τον Γέρο Γιάννη του Ψαρρά τον Γιάννη Ντάψη και τον μπάρμπα Βασίλη το Νάκο. Όλοι τους ένας και ένας στην τέχνη που άλλος δεν τους παράβγαινε. Ιστορικό έμεινε το γλέντι στις 17 Ιουνίου 1902 από όλο το χωριό άμα ετελείωσε το κτίριο με 10-12 ψητά.

Αφού τελείωσαν και οι υπόλοιπες εργασίες στο τέλος του Αυγούστου και αρχάς Σεπτεμβρίου του 1902 το Σχολείο ήτο καθ' όλα έτοιμο.

Η 9η Σεπτεμβρίου ημέρα Δευτέρα ήτο ημέρα ενθουσιασμού. Με ευλάβεια όλοι οι χωριανοί παρηκολούθησαν τον Αγιασμό που έγινε για την έναρξη των μαθημάτων εις το νέο Σχολείο με το δάσκαλό τους τον κ. Γεώργιον Κοσίφαν από την Αρίστην Ζαγορίου.

Το Σχολείο ελειτούργησε ως 1/θέσιον 2/θέσιον και 3/θέσιον όπου και μέχρι σήμερον διατηρεί τον τίτλον παρόλο ότι ο αριθμός των μαθητών ελαττώθηκε κατά πολύ.

Ο αριθμός των μαθητών έφτασε μέχρι 170. Σήμερα φοιτούν μόνο 49.

Το Σχολείο έπαθε αρκετές καταστροφές με τον πόλεμο του 1940 ως και από τους κομμουνιστές μέχρι του έτους 1949. Αρχείον μέχρι του έτους 1945 δεν υπάρχει. Παρά το ότι το κτίριον σήμερα είναι ένα πραγματικό στολίδι του χωριού εν τούτοις είναι ακατάλληλον δια την φοίτησιν των μαθητών λόγω της εσωτερικής διαρυθμίσεώς του.

Σήμερα το Σχολείο στεγάζεται επί νέου διδακτηρίου το οποίον ανηγέρθη δαπάναις του Νηπιακού Επιμελητηρίου Μελά και το οποίον πληροί όλους τους όρους της υγιεινής.

Η Κοινότης εδώρησε το παλαιόν διδακτήριον εις το Σχολείο ως και το οικόπεδον διά την ανέγερσιν του νέου διδακτηρίου. Το δε Νηπιακόν Επιμελητήριον Μελά εδώρησε στο Σχολείο εποπτικά όργανα αξίας 10.000 δρχ.

Ο κ. Βασίλειος Τσώχος κάτοικος Αμαράντου εδώρησε εις το Σχολείο το επίτομον εγκυκλοπαιδικόν λεξικόν Ελευθερουδάκη (12 τόμοι).

Γ'. Ιστορικά στοιχεία περί του χωρίου.

Γραπτά στοιχεία που να μας φανερώνουν την ιστορία του χωριού δεν υπάρχουν, και ό,τι διατηρείται είναι από παράδοσιν μόνον από τους γέρους στα παιδιά και από παιδιά σε εγγόνια δια μέσου του χρόνου.

Δεν υπάρχει Μουσείον στο χωριό για να βρη κανείς διάφορα αρχαία αντικείμενα που να μαρτυρούν πότε κτίστηκε το χωριό.

Λέγεται – κατά παράδοσιν – ότι το χωριό ήτο κτισμένο 500 μέτρα βορειοανατολικώς των λουτρών, εις την σημερινή θέσιν (κακό). Λόγω όμως καθιζήσεως του εδάφους το χωριό βυθίστηκε ολόκληρο και εκείνοι που έμειναν μετεφέρθησαν και εγκατεστάθησαν στη θέση "Σέστουρη". Επειδή όμως ευρίσκετο σε μεγάλο υψόμετρο (έκανε πολύ κρύο και έπεφταν πολλά χιόνια) εγκατέλειψαν το εις Σέστουρη χωριό τους και

Ο κ. Δημήτριος και η κ. Δήμητρα
Βράνιστα με τα δύο τους παιδιά.
Αλεξάνδρα και Έλλη
πριν αρκετά χρόνια.

έκτισαν άλλο εις την σημερινήν θέσιν τον Ίσβορον (Αμάραντον).

Λέγεται ότι εις το Κακό ακούγονταν στο βυθισμένο χωριό 40 μέρες συνέχεια ένας πετεινός να λαλή και ότι αυτό το μέρος είναι στοιχειωμένο.

Το σημερινό χωριό έχει σπίτια λιθόκτιστα κανονικά, καθαρά με αυλές και κήπους. Χωρίζεται σε τρεις μαχαλάδες. Στο κέντρο ακριβώς του χωριού βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου όπου ο Άγιος πολλές φορές έσωσε το χωριό από βέβαιες καταστροφές.

Κάποτε ξεκίνησε Τούρκικο απόσπασμα με το σκοπό να κάψη τον Ίσβορο. Μόλις πάτησαν το πόδι τους στην άκρη του χωριού ο Άγιος Γεώργιος τους έβαλε μπροστά και αφού τους έρριξε άφθονο ξύλο τους έδιωξε πέρα από το σύνορο.

Το ως άνω γεγονός έγινε γνωστό έπειτα από αρκετόν χρόνον ως εξής:

Κάποιος κτίστης από τον Ίσβορο πήγε για δουλειά σε ένα Αλβανικό χωριό και εκεί συνάντησε έναν τυφλόν αλβανό γέροντα και μόλις αυτός έμαθε ότι ο κτίστης ήταν Ισβορίτης με κάποιο φόβο τον ρώτησε: Ζη ακόμα εκείνος ο Γιώργης με τάσπρο τάλογο; Αμάν τι κυνήγημα μας έκαμε τότε που θέλαμε να κάψουμε το χωριό σας.

Το χωριό έχει και άλλα μικρά εκκλησάκια, μεταξύ των οποίων και τον Άγιο Χαράλαμπο τον θαυματουργό. Κάποτε (επί Τουρκίας) όλα τα μεγάλα ζώα του χωριού και κυρίως τα βόδια τα έπιασε μια ασθένεια. Τα πήγαν στον άγιο Χαράλαμπο έκανε ο παπάς αγιασμό και μέσα σε λίγες μέρες έγιναν καλά.

Το έτος 1940 με την κατοχή 5 αλβανοί ξεκίνησαν με το σκοπό να κάψουν τον Αμάραντο. Μόλις έφτασαν στο παρακλήσι του αγίου σταμάτησαν απότομα έκαναν τρεις γύρους και ενώ ήταν τόσο εξαγριωμένοι ηρέμησαν πήραν το δρόμο τον ίδιο και έφτασαν πάλι στο χωριό τους χωρίς να το καταλάβουν.

Δ'. Λαογραφικά στοιχεία περί του χωρίου

Το χωριό διατηρεί ακόμη μερικά τοπικά έθιμα τα οποία αναφέρονται κυρίως εις τον γάμον.

1. Όταν ζυμώνουν τα στεφανόφωμα βάζουν μέσα αργυρά νομίσματα τα οποία παίρνει ένα παιδί που έχει και τους δυο γονείς και σημαίνει αυτό να ζήσουν τα νιόγαμπρα και να αποκτήσουν παιδιά τα οποία να μην ορφανέψουν.

2. Όταν ξεκινούν ο γαμπρός και η νύφη από το σπίτι για την εκκλησία όπου θα γίνουν τα στέφανα, οι γονείς τους βάζουν στην άκρη του πανωφοριού τους λίγο αλάτι και νερό το οποίο πίνουν για να λυώσουν οι τυχόν κατάρες που τους είπαν στο παρελθόν όπως λυώνη το αλάτι στο νερό.

Όταν η νύφη μετά τα στέφανα πάει για πρώτη φορά στο σπίτι του γαμπρού τις δίνουν βούτυρο και μέλι με τα οποία κάνει τρεις σταυρούς στην πόρτα. Ακόμη περνά μια φλοκωτή βελέντζα μαλλί προβάτου λευκό ως και ένα ατσάλινο αντικείμενο. Όλα αυτά για να είναι η νύφη μαλακιά σαν το βούτυρο, γλυκειά σαν το μέλι, να είναι δυνατή σαν το ατσάλι, να ασπρίση και να γεράσῃ στο σπίτι.

Εν Αμαράντω τη 29η Μαΐου 1966

Ο Δημοδ/λος

Δημήτριος Βράνιστας

* αναλυτικά περί Ισβόρου βλέπε τεύχος 3ο του περιοδικού.

• Συνεχίζοντας τη δημοσίευση των εγγράφων του κ. Δ. Βράνιστα (βλέπε και τεύχος 10ο & 11ο) αισθάνομαι υποχρεωμένος να τον ευχαριστήσω και πάλι για την συνεργασία του με το περιοδικό και την ευκαιρία που μας έδωσε να γίνουν κτήμα μας οι πολύτιμες γνώσεις που και γραπτώς διέσωσε, αλλά και με το παλιό φωτογραφικό υλικό να αποκτήσουμε σημαντικές στιγμές από την παλιότερη ζωή των χωριανών μας, των ανθρώπων μας. (βλέπε & σελ. 32) • Στο κείμενο έγινε αλλαγή μόνο στον τόνο, για τεχνικούς λόγους.

ΤΑ ΛΟΥΤΡΑ “ΜΑΣ”

Άρτα 17 Σεπτεμβρίου 2002

Κύριε Ζακόπουλε,

Στον Αμάραντο που ήμουνα το τελευταίο 10ήμερο του Αυγούστου 2002, στο Ξενοδοχείο του Γιώργου Παναγιωτίδη, διάβασα το περιοδικό σας.

Θεώρησα, για το καλό του χωριού και γενικότερα της επιχείρησης των ατμοθέρμων του Αμαράντου, να γράψω λίγα λόγια, με την πρόβλεψη ότι θα το διαβάσουν οι ενδιαφερόμενοι στο περιοδικό σας.

Έχω τη γνώμη ότι θα πρέπει να δημοσιεθεί και τώρα που λήγει η περίοδος, πολύ περισσότερο τον Μήνα Μάιο του 2003 για να κινήσουμε το ενδιαφέρον του αναγνωστικού σας κοινού.

Με τη σύμφωνη γνώμη του φίλου Γιώργου Παναγιωτίδη, σας στέλνω το εσώκλειστο για δικές σας ενέργειες.

Με τιμή
Επαρ. Σίμος

Κύριε Σίμο,

Ευχαριστώ για το ενδιαφέρον και τη συνεργασία σας. Δημοσιεύω το άρθρο σας όπως ακριβώς έχει, σε πιστή αντιγραφή για την καλύτερη ενημέρωση των αναγνωστών.

Με σεβασμό
Παν. Ζακόπουλος

ΑΤΜΟΘΕΡΜΕΣ ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ

(Γεωγραφικό ανάγλυφο των ορεινών όγκων του Καμενικ)

α) Οδοιπορικό μέχρι τις αρμοθέρμες Αμαράντου.

Από την Κόνιτσα, ακολουθώντας τον εθνικό δρόμο για την Κοζάνη, στο 7ο χιλιόμετρο αριστερά, πινακίδα μας οδηγεί για τον Αμάραντο. Κατηφορίζοντας, ανάμεσα σε λαγκαδιές και ρεματιές με πολλές στροφές, που πολλές απ' αυτές επικίνδυνες, λόγω του δασώδους της περιοχής, συναντάμε τον ποταμό Σαραντάπορο.

Στη σιδερένια γέφυρα που θα περάσουμε, υποχρεωτικά, για τις απέναντι βουνοκορφές, σταματήσαμε για λίγο να θαυμάσουμε τους ογκόλιθους, που τα ορμητικά νερά του ποταμού σπάνε την ορμή τους.

Ανηφορίζοντας και στα 19 χιλιόμετρα από τη διακλάδωση, φτάνουμε στο γραφικό χωριό του Αμαράντου, που βρίσκεται στις πλαγιές των ορεινών όγκων της περιοχής, αφού προηγουμένως στις παρυφές αυτού, σταματήσαμε για λίγο στα κρύα νερά της λαγκαδιάς για να δροσιστούμε.

Με τις οδηγίες ευγενικού χωρικού, συνεχίζουμε για 5 ακόμη χιλιόμετρα την ανηφόρα και στα 1250 περίπου μέτρα, φτάνουμε στον αυχένα δύο ορεινών όγκων και μέσα σε πλούσια βλάστηση από πεύκα και έλατα, αντικρύσαμε μικρό ορεινό οικισμό του χωριού, η έκταση του οποίου δεν ξεπερνά τα 20 στρέμματα.

Είναι ο οικισμός που θα παραμείνουμε για 10-15 μέρες, με προορισμό τις ατμοθέρμες.

β) Στο πρώτο ξενοδοχείο του οικισμού, μας καλωσορίζει ένα λεβεντόπαιδο που είναι ο Γιώργος Παναγιωτίδης. Είναι και ο ιδιοκτήτης του ξενοδοχείου που θα διανυκτερεύσουμε.

Αφού τακτοποιηθήκαμε στα δωμάτια που μας είχε ετοιμάσει ο ευγενέστατος αυτός ιδιοκτήτης, μας κάλεσε για καφέ στο νεόδμητο μαγειρείο του ξενοδοχείου του. Απ' ότι διαπιστώσαμε το μαγειρείο αυτό έχει όλες τις προϋποθέσεις να φιλοξενεί τους λουσμένους. Είναι πράγματι πολύ ωραίο, καθαρό, άνετο, με άπλετο φωτισμό και αερισμό, παράθυρα και πόρτες κλείνουν ερμητικά. Τα παρασκευαζόμενα φαγητά από την ακούραστη και ευγενέστατη μητέρα του κ. Φρειδερίκη, ικανοποιεί κάθε λουόμενο και με προσιτές τιμές.

γ) Στον παραπάνω οικισμό, υπάρχουν κι άλλα ξενοδοχεία και μαγειρεία, ισάξια μπορούμε να πούμε, από αυτό του φίλου μας Γιώργου Παναγιωτίδη.

δ) Ο πειρασμός με κάνει ν' αναφερθώ και στο υπό κατασκευή ξενοδοχείο της άλλοτες Κοινότητας Αμαράντου και σημερινού Δήμου της Κόνιτσας.

Όμως αυτό το κτίριο δεν λειτουργεί, άγνωστο για ποιο λόγο. Ακούσαμε να λέγεται ότι έχει πρόβλημα η στέγη, ότι δηλαδή η τσιμεντένια πλάκα της οροφής έχει υποστεί ρήγματα και ότι πρόκειται να κατεδαφιστεί. Εάν τούτο είναι αληθές, τι λένε οι αρμόδιοι; Τα χρήματα των φορολογουμένων έτσι σπαταλώνται; Θα πληρώσει κάποιος ή κάποιοι το "μάρμαρο"; Εν πάσει περιπτώσει, αυτά είναι για άλλους να τα ψάξουν.

ε) Και τώρα λίγα λόγια για τις ατμοθέρμες.

Αφού τακτοποιήσαμε τη διαδικασία με το διαχειριστικό γραφείο της επιχείρησης, που το αντιπροσωπεύει ο υπερδραστήριος και διαβασμένος στα καθήκοντά του Γιώργος Κατής, επιβιβαστήκαμε στο μικρό λεωφορείο της επιχείρησης, με οδηγό τον ευγενέστατο Κώστα, που εκτελεί το δρομολόγιο από το ξενοδοχείο μας μέχρι το κτίριο των ατμοθέρμων και τανάπαλιν, σε διαδρομή 300 περίπου μέτρων, φτάνουμε στις ατμοθέρμες.

Το κτίριο αυτό που βρίσκεται στην πλαγιά του ορεινού όγκου, όπου αναδύονται οι ατμοθέρμες, έχει όλες τις προδιαγραφές, δεδομένου ότι έγινε με την φροντίδα του ΕΟΤ. Συγκεκριμένα στο κτίριο αυτό υπάρχει αίθουσα υποδοχής των λουομένων, αίθουσα αναμονής αυτών, έξι (6) καμπίνες (εκτός της καμπίνας που προορίζεται για αναπήρους), Ιατρείο, δωμάτιο παραμονής αδελφής νοσοκόμας και το απαραίτητο αποχωρητήριο.

Όλες οι επιφάνειες, εσωτερικά, καλύπτονται με πλακάκια που καθαρίζονται καθημερινά.

Η διαδικασία για κάθε λουόμενο είναι η εξής:

Η αδελφή νοσοκόμα, που ρυθμίζει τη σειρά προτεραιότητας των λουομένων, υποδεικνύει στον κάθε λουόμενο την καμπίνα που θα χρησιμοποιήσει.

Η διαμονή του λουόμενου μέσα στην καμπίνα χρονίζεται με ειδικό μηχάνημα.

Ο λουόμενος αφού εισέλθει στον προθάλαμο της καμπίνας, αποβάλλει όλα τα ενδύματά του και αναμένει το σήμα που θα εκπέμψει ο κόκκινος σηματοδότης. Στη συνέχεια εισέρχεται στην καμπίνα, αφού προηγουμένως εξέλθει άλλος λουόμενος.

Στην καμπίνα, όπου αναδύεται ο υδρατμός, ο λουόμενος παραμένει επί 20 λεπτά και δέχεται τις θεραπευτικές ιδιότητες του υδρατμού σε θερμοκρασία 36 περίπου βαθμούς. Μετά το σήμα του κόκκινου σηματοδότη, ο λουόμενος, εξέρχεται από την καμπίνα του, επανέρχεται στον προθάλαμο που είχε αποβάλει τα ενδύματά του, σκουπίζεται καταλλήλως από τον ίδρωτα που υπέστη στην καμπίνα, ντύνεται και με το ίδιο λεωφορείο, επιστρέφει στο ξενοδοχείο του, για ξεκούραση.

Η διαδικασία αυτή επαναλαμβάνεται την επόμενη ημέρα ή και τις απογευματινές ώρες, όταν τούτο συνιστάται από τον οικογενειακό γιατρό.

στ) Λίγα λόγια για τις ιδιότητες των ατμοθέρμων Αμαράντου, κατά τον ιατρό Κων. Χαριτάκη, Διευθυντή Κοινωνικής Υγιεινής, το έτος 1936 που έκαμε τη σχετική μελέτη.

"Η γένεσις των ατμοθέρμων, οφείλεται ασφαλώς εις την ύπαρξιν συνεχομένων καρστικών ρωγμών, αίτινες διήκουσιν σε βάθος εντός του ασβεστολίθου και αίτινες έχουν διέξιδο εις τι χαμηλώτερον κείμενον σημείον.

Ο εντός του συστήματος τούτου ρωγμών ευρισκόμενος αήρ θερμαινόμενος, λόγω της γηγενούς θερμότητος, ανέρχεται μετά των κυκλοφορούντων υδάτων σχηματιζομένων υδρατμών, δίδει γένεσιν εις τας ατμοθέρμας.

Η μεγαλύτερη εκ των ρωγμών, δια της οποίας εξέρχονται οι περισσότεροι υδρατμοί έχει περικλεισθεί δια πλαστικού σωλήνος που διοχετεύεται στις καμπίνες του κτιρίου.

Προς εξέταση, εάν μετά του θερμού αέρος και των υδρατμών εξέρχονται εκ των ατμοθέρμων και ραδιενεργές εκπομπές, ετέθη το δοχείον του ηλεκτροσκοπίου ανοικτόν εντός της καμπίνας επί αρκετήν ώραν, έως ότου εκδιωχθεί ο εντός αυτού αήρος και αντικατασταθεί υπό του θερμού αέρος και των υδρατμών της ατμοθέρμης. Κατόπιν το δοχείο εκλείπετο δια της στρόφιγγος και του πώματος, εξήρχετο εις τον ύπαιθρον, εκεί δε ετοποθετείτο επί του δοχείου το ηλεκτροσκόπιον και έγινε η μέτρηση. Η ραδιενέργεια της ατμοσφαίρας της ατμοθέρμης ευρέθη ούτω πως ίση προς 0,12 μονάδες Macne κατά λίτρον (1000 κ.εκ.) εις την

θερμοκρασίαν των 36,60 βαθμών, μετά την αφαίρεση της φυσικής εκφόρτισης. Το εντός της καμπίνας εκ της συμπυκνώσεως υδρατμών, σχηματιζόμενον ύδωρ συνελέγη εντός υαλίνου φιαλιδίου και υπεβλήθη στο χημείο σε ανάλυση, εξ ης προέκυψε ότι είναι ύδωρ καθαρό άνευ οξύτητος, μη περιέχον ίχνη αμμωνίας ή περίσσειαν αναλελυμένου ανθρακικού οξέως, ούτε και χλωριούχα άλατα (αντίδρασις χλωριούχου αρνητική).

Σε άλλη παράγραφο του παραπάνω ιατρού διαβάζω:

“Οι λουόμενοι χρησιμοποιούν εισέτι τις ατμοθέρμες με εισπνοές (όπως προανέφερα υπάρχει ειδικό δωμάτιο), για καταρροϊκές καταστάσεις (με διαφόρους αρωματικούς συνδυασμούς), φάρυγγος, ρινός, τραχείας, λάρυγγος, πνευμόνων.

Οι ατμοθέρμες αυτές ωφελούν στις παθήσεις: Αθρίτιδας, αγγυλώσεις, μυαλγίας, νευραλγίας, μετατραυματικές καταστάσεις”.

Ως στις παραπάνω ατμοθέρμες, ιατρός από το Κέντρο Υγείας της Κόνιτσας, παρέχει τις υπηρεσίες του τακτικά και εκτάκτως οσάκις παρίσταται ανάγκη.

Προτάσεις για την ομαλή λειτουργία των ατμοθέρμων Αμαράντου.

α) Η επιχείρηση Αναπτυξιακή Εταιρεία Αμάραντος Α.Ε. να φροντίσει αρμοδίως για την κατασκευή του δρόμου από τη μικρή πλατεία του οικισμού μέχρι του κτιρίου των ατμοθέρμων, για να μη θρηνήσουμε θύματα, και όχι πρόχειρες καταστάσεις, για να λέμε ότι κάτι κάναμε.

β) Η ίδια επιχείρηση να τοποθετήσει εντός πλαισίου και σε εμφανές σημείο εντός του κτιρίου των ατμοθέρμων τον Κανονισμό Λειτουργίας, με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των λουομένων.

γ) Η παραμονή των λουομένων μέσα στις καμπίνες να έχει χρονική διάρκεια 30 λεπτών. Στην περίπτωση που κάποιος ή κάποια δεν αντέχει τους υδρατμούς και τη θερμοκρασία της καμπίνας, οικειοθελώς να εξέρχεται, δεδομένου ότι τα 20 λεπτά που σήμερα επιτρέπονται, δεν επαρκούν για την πλήρη εφίδρωση των λουομένων.

Λουόμενος της περιόδου 2002

Ο ΠΑΣΤΡΟΥΜΑΣ

(Για να θυμούνται οι μεγάλοι και να μαθαίνουν οι νέοι)

Από τα παλιά τα χρόνια μέχρι και το έτος 1963 στο χωριό μας δεν υπήρχε ηλεκτρικό ρεύμα, που θα μας διευκόλυνε για τη χρήση ψυγείου, έτσι εφαρμόζαμε άλλους πρακτικούς τρόπους για τη συντήρηση των τροφίμων. Όπως για το κρέας που το φτιάχναμε **παστρουμά** και χρειαζότανε τα εξής:

1) Από τα ζώα που είχαμε, δηλαδή γίδια ή πρόβατα σφάζαμε το πιο παχύ για να εκμεταλλευθούμε το λίπος του.

2) Η σφαγή του ζώου θα γινότανε το πρώτο δεκαήμερο του Νοεμβρίου, τότε που άρχιζε να πέφτει η θερμοκρασία.

3) Ο τεμαχισμός θα έπρεπε να γίνει με μεγάλη προσοχή για να αφαιρεθούν ξεχωριστά το κάθε ένα. Το λίπος, τα εντόσθια και το κρέας χωρίς την κεφαλή.

Τα τεμαχισμένα κομμάτια τα τοποθετούσαμε με

Ο κ. Στ. Τσιάτσης στριτερά με τον κ. Απόστ. Κούκη.

**Ο κ. Στέφανος Τσιάτας γδέρνει
το σφάγιο (αγριογούρουνο)**

μπρολάχανο και φασόλια ξηρά, τα δε λουκάνικα με τραχανά ή αλεύρι.
Καλή σας όρεξη!

Στέφανος Τσιάτας (Φάνης)

● Πολύχρονη η προσφορά του κ. Στέφανου Τσιάτη στα κοινά και στις υποθέσεις του χωριού, είτε σαν δασοφύλακας ή γραμματέας ή στην εκκλησιαστική επιτροπή ή σαν σύμβουλος στην κοινότητα, πάντα να προσφέρει, να δημιουργήσει. Ακούραστος, γεμάτος εμπειρίες, με την φιλοτιμία που τον διακρίνει, ακόμα κι από τούτες τις σελίδες, μας δίνει απλόχερα το πολύτιμο απόσταγμα των εμπειριών του.

Πληθωρικός, πολυπράγμων και πολυγραφότατος, **έχει την ολοκληρωμένη προσωπικότητα του δημιουργού. Ευρύτατες γνώσεις, ψυχική ευαισθησία και οξυδέρκεια, ποιητική έκφραση με ταλέντο πηγαίο,** μας οδηγεί σε ξεχασμένα μονοπάτια, μας απαλλάσσει απ' το μαρτύριο της άγνοιας, αφήνοντας σίγουρες παρακαταθήκες.

Αγαπητέ Φάνη,

Θερμά σ' ευχαριστώ για ό,τι προσέφερες και είμαι σίγουρος ότι αγόγγυστα, έχεις πολλά ακόμη να μας προσφέρεις. Είναι μεγάλη χαρά και τιμή να φιλοξενώ τον λόγο σου σε τούτες εδώ τις σελίδες!

Με σεβασμό
Παναγιώτης Στ. Ζακόπουλος

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΩΝ
ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ

Βλάνου	Όλγα	Θωμάς	2655023647
Βλάνου	Πολυξένη	Κωνσταντίνος	2655023907
Βλαχάβας	Λάμπρος	Σωτήριος	2655023235
Βράνιστας	Δημήτριος	Ευάγγελος	2655023634
Γιαννάτης	Παναγιώτης	Γεώργιος	2655022046
Γιαννάκη	Μελπομένη	Σπυρίδων	2655024918
Γεράσης	Ιωάννης	Δημήτριος	2655023291
Γεράση	Λαμπρινή	Δημήτριος	2655023643
Γκούντος	Απόστολος	Φωτίου	2655023483
Δάψης	Ιωάννης	Θεοδώρου	2655023581
Ζακόπουλος	Αχιλλέας	Χρήστος	2655023655
Ζακόπουλος	Σπύρος	Αθανάσιος	2655023358
Ζακόπουλος	Βασίλειος	Σωτηρίου	2655023409
Ζάμπου	Καλιάνθη	Γεώργιος	2655022355
Ζάμπος	Κωνσταντίνος	Κοσμάς	2655023841
Ζιάκου	Αλεξάνδρα	Σωτήριος	2655022379
Ζιάκος	Νικόλαος	Αντώνιος	2655023446
Ζιάκου	Πολυξένη	Βασίλειος	2655022415
Ζιάκου	Περσεφόνη	Παναγιώτης	2655022717
Ζιάκος	Χρήστος	Θωμάς	2655023637
Ζιάκου	Αννα	Σωτηρίου	2655023439
Ζιακοπούλου	Αννα	Στέφανος	2655023648
Ζιώγας	Γεώργιος	Χρήστος	2655023441
Κασιόλα	Πολυξένη	Νικόλαος	2655023454
Κατή	Αφροδίτη	Απόστολος	2655023456
Κούκη	Αμαλία	Ιωάννης	2655023632
Κούκης	Απόστολος	Ιωάννης	2655023661
Κούκης	Κωνσταντίνος	Γεώργιος	2655023442
Κούκης	Νικόλαος	Γεώργιος	2655023449
Κούκης	Παναγιώτης	Ιωάννης	2655023667
Κυρίτσης	Βασίλειος	Χαράλαμπος	2655023649
Κωστάκης	Αθανάσιος	Παναγιώτης	2655023650
Κωστάκης	Απόστολος	Παναγιώτης	2655023840
Κωστάκης	Χαράλαμπος	Παναγιώτης	2655023636
Μάκκας	Γεώργιος	Χρήστος	2655023639
Μπλάνου	Πολυξένη	Βασσίλειος	2655023408
Νάκος	Σωτήριος	Κωνσταντίνος	2655023445
Νόκου	Ευανθία	Γεώργιος	2655023778
Ντάψης	Κωνσταντίνος	Θεόδωρος	2655023656

ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ

Ντούτση	Λευκοθέα	Δημοσθένης	2655023658
Παναγιωτίδης	Σωτήριος	Παντελής	2655023848
Παναγιωτίδου	Φρειδερίκη	Νικόλαος	2655023839
Παπαγιαννόπουλος	Χρήστος	Σωτήριος	2655023453
Παπαγιανόπουλος	Χρήστος	Χαρίσης	26550 23451
Παπαιωάννου	Ξανθίππη	Κωνσταντίνος	2655023645
Παπαιωάννου	Παναγιώτης	Στέφανος	2655023652
Παπαμιχαήλ	Γρηγόριος	Στέφανος	2655023112
Πανταζή	Περσεφόνη	Σωτήριος	2655023659
Πολίτης	Άγγελος	Γεώργιος	2655023405
Πολίτη	Ευτυχία	Ευάγγελος	2655023443
Πολίτης	Κωνσταντίνος	Απόστολος	2655023452
Στέρσιου	Ελένη	Απόστολος	2655022602
Στέρτσιου	Βασιλική	Χαράλαμπος	2655023752
Στεργίου	Μαριάνθη	Παναγιώτης	2655023447
Σκορδάς	Παναγιώτης	Βασίλειος	2655022097
Τσάτση-Γκουγκαρά	Ντίνα	Γεώργιος	2655022701
Τσάτση	Όλγα	Αθανάσιος	2655023440
Τσιάτση	Πολυξένη	Κωνσταντίνος	2655023660
Τσώχος	Ζήκος	Απόστολος	2655023516
Τσιάτσης	Στέφανος	Απόστολος	2655023448
Τζάφος	Ιωάννης	Γεώργιος	2655023098
Τζάφος	Παναγιώτης	Γεώργιος	2655023675
Χούχη	Τούλα	Χρήστος	2655023450
Ξενώνας	Αμαράντου		2655023775
Μέμος	Νικόλαος	Ιερέας-Κόνιτσα	2655022831
Γραφείο	Αμαράντου		2655022257
	ΤΗΛΕΦΩΝΑ	ΛΟΥΤΡΩΝ	
Ζακόπουλος	Σπύρος, Βικτ.	Αθανάσιος	2655022696
Ζιάκος	Κωνσταντίνος	Γρηγόριος	2655023486
Ζιάκος	Ιωάννης	Γεώργιος	2655023484
Ζιάκος	Νικόλαος	Αντώνιος	2655023485
Ζιάκος	Χρήστος	Θωμάς	2655023487
Παναγιωτίδης	Γεώργιος, Φρειδ.	Νικόλαος	2655022124
Λουτρά	Κοινότητος		2655022012

Ο τηλεφωνικός κατάλογος είναι μια ευγενική προσφορά του κ. **Αχιλλέα Ζακόπουλου** προς όλους τους χωριανούς και αναγνώστες, για την καλύτερη επικοινωνία μας. Θερμά τον ευχαριστώ.

ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ !

Ο Λάζαρης στο σπίτι της κ. Μελπομένης Γιαννάκη. Τους κρατούν και τραγουδούν η Ιωάννα και ο Παναγιώτης Σταύρου Κούκη.
(φωτ. Σταύρου Κούκη)

Ψυχρός και υγρός ήταν ο καιρός λίγο πριν τις γιορτές. Ερχόταν όμως οι μέρες του Πάσχα και της Αναστάσεως του Κυρίου και η θεία Δύναμη επέβαλε το νόμο της. Ο ψυχρός και μουντός καιρός υποχώρησε μπρος στη θαλπωρή και την ακτινοβολούσα άνοιξη, την ανάσταση της φύσης. Ήτσι ο κόσμος που κατέφθασε για τις άγιες μέρες απόλαυσε και την παραδεισένια φύση. Το μεθυστικό άρωμα των λουλουδιών, τη ζωογόνο αύρα, το λαμπέρο και γελαστό ουρανό, τη δόνηση από τα άσματα των καλλικέλαδων πουλιών, του καλού μας Κούκου και Γκιώνη που προϋπαντούν την άνοιξη, και περισσότερο του ντροπαλού αλλά περίτεχνου

Η κ. Μαριγούλα Ζακόπουλου-Πολίτη και ο κ. Βασ. Ζακόπουλος φιλεύουν τα παιδιά Ιωάννα και Παναγιώτη μετά τον "Λάζαρη".
(φωτ. Παν. Ζακόπουλος)

και γλυκού αϊδονιού. Τον ερχομό των χελιδονιών, το παιχνιδιάρικο αναγνωριστικό πέταγμα και την αγωνία και περιέργεια για το πού θα κτίσουν φέτος τις φωλιές τους. Πραγματικός παράδεισος και ασφαλώς δεν θα ήταν έτσι κι εκείνος από τον οποίο γύρισε ο αναστημένος Λάζαρος αφού δεν ξαναγέλασε ποτέ. **Σάββατο του Λαζάρου.** Όλοι το πρωί στην εκκλησία με ευλάβεια και πίστη, αφού παρακολουθήσαμε την Θεία Λειτουργία κι αποχωρήσαμε έφτασε στ' αυτιά μου ο ορχηστρικός μεταλλικός και από το παρελθόν γνώριμος ήχος των κουδουνιών. Ήταν ο αγαπητός **Σταύρος Κούκης** με τα

Ο κ. Κων/νος Κούκης
προσκυνάει τον επιτάφιο.

κά τ' αγαπά και παλεύει για την διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι φωτεινό παράδειγμα! Και του χρόνου νάμαστε καλά και καλή πρόοδο στα παιδιά... (Για το Λάζαρη βλέπε και τ. 3ο)

Την επόμενη δεν είχε λειτουργία, η εκκλησία ήταν ανοιχτή και έξω στα στασίδια υπήρχαν αφημένες Δάφνες, τα Βάγια, Κυριακή των Βαΐων. Τις ημέρες της Μ. Εβδομάδος η θρησκευτική συγκίνηση ήταν μεγάλη. Αποκορύφωμα αυτής η Μ. Παρασκευή, η Σταύρωση κι ο Επιτάφιος, τον οποίο στολισμένο και φροντισμένο από τις γυναίκες του χωριού όλων των ηλικιών και μικρών παιδιών, περιφέρανε γύρω από την εκκλησία, στην καθιερωμένη διαδρομή νέοι Αμαραντιώτες, ακολουθούμενοι από το πλήθος των πιστών. Όταν ολοκληρώθηκε ο κύκλος της περιφοράς, ο επιτάφιος κρατήθηκε ψηλά στην είσοδο της εκκλησίας και ο κόσμος περνούσε από κάτω αφού φίλαγε το Ευαγγέλιο που κράταγε ο πάτερ Κοσμάς. Η Ανάσταση έγινε νωρίς γιατί ο ιερέας έπρεπε να πάει και στην Αγία Βαρβάρα. Στις 10 η ώρα είπε το «Χριστός Ανέστη» και ένα ξέσπασμα χαράς αυθόρυμητο και γνήσιο βγήκε, αφού το βάρος από τα στήθη έφυγε, την καταθλιπτική πίεση της εβδομάδος τη διαδέχτηκε η χαρά, οι αγκαλιές και τα φιλιά. **Χριστός Ανέστη! Αληθώς Ανέστη!**

παιδιά του Παναγιώτη και Ιωάννα που μ' έκαναν να νοιώσω ρίγη συγκινήσεως. Ήρθε ο Λάζαρος, ήρθαν τα βάγια... έτρεξα μαζί τους και πρόλαβα λίγο να γευθώ και να μοιραστώ τη χαρά με τα παιδιά το Σταύρο και όλα τα «σπίτια» που μας υποδέχθηκαν με φιλέματα και με ευχές. **Η βιωματική σχέση είναι ο μόνος τρόπος να σωθούν τα εθίματα και να συνεχιστούν. Και ο αγαπητός Σταύρος είναι από τους ελάχιστους που πραγματι-**

Η κ. Ξάνθω Στυλιάρα
περνάει τον Επιτάφιο.

Ο κ. Γ. Γκουγκαράς με την κόρη του Ευαγγελία, το γαμπρό του Παναγιώτη Παπακωνσταντίνου και τις δύο εγγονές του, Κατερίνα και Κωνσταντίνα, χαίρονται τη ζωογόνο αύρα.

Ο Ε. Χούχης,
ο Ι. Κούκης, η κόρη
του Ράβια και ο Β.
Ζακόπουλος.
Ημέρες αγάπης!

Η περιφορά του
Επιτάφιου, από τους
Θωμά Στυλιάρα, Σπύρο
Ζιάκο, Σπύρο Μπόνα,
προηγείται ο πάτερ
Κοσμάς.

Η ΦΥΣΗ ΜΑΣ

(το σύνολο των όντων της δημιουργίας)

2^ο

Συνεχίζοντας την προσπάθεια γνωριμίας με την χλωρίδα και την πανίδα του τόπου μας, θα αναφερθώ στην Βρονταλίδα, ένα σπάνιο και αρκετά ενδιαφέρον είδος.
(βλέπε & 11ο τ. περί Ήμελα-Ιξού)

Η ΒΡΟΝΤΑΛΙΔΑ (ΣΑΛΑΜΑΝΔΡΑ)

Τις βροχερές ημέρες της άνοιξης και του φθινοπώρου, συναντάμε στους δρόμους του χωριού κάτι μικρά τετράποδα ερπετά, όμοια με σαύρες, να κινούνται νωχελικά, να σιγοπερπατούν. Παλιότερα οι γονείς, τα έπιαναν από την ουρά και τα περνούσαν τρεις φορές γύρω-γύρω στο λαιμό των παιδιών για να μάθουν γράμματα, νάχουν καλή τύχη, και επιπλέον να μάθουν “κεντίδια” τα κορίτσια, λόγω των σχεδίων-κηλίδων που έχουν επάνω στο δέρμα τους (ομοιοπαθητική μαγεία). Τα πιο τολμηρά παιδιά το επιχειρούσαν και μόνα τους. Στο χωριό μας και στο Κουκούλι Ζαγορίου πίστευαν ότι έπεφταν από τα σύννεφα με τη βροχή. (Η. Εστία τ. 291) Η βροχή έρχεται με τη βροντή (μπουμπουνητό) γι' αυτό τα ονόμασαν Βρονταλίδες. Στη μυθολογία ένας από τους Κύκλωπες, γιούς της Γης και του Ουρανού είναι ο Βρόντης που σημαίνει βροντή. (από τον ουρανό στη γη έρχεται και η Βρονταλίδα) Συγγενικό στο όνομα και της αντής αμφίβιας οικογένειας είναι και ο Βροντόσαυρος, απολιθωμένο πλέον γιγάντιο ερπετό. **Βρονταλίδα είναι η γνωστή εγκυκλοπαιδικά** Σαλαμάνδρα**, γένος αμφίβιων που ανήκει στην οικογένεια Σαλαμανδρίδες, τάξη Ουροδελή*. Η οικογένεια περιλαμβάνει 60 είδη. Χαρακτηριστικότερο είδος είναι η Σαλαμάνδρα η κοινή (*Salamandra Salamandra*). Έχει λεπτό και μακρύ σώμα που το μήκος του φτάνει τα 19 εκ. από τα οποία 9 περίπου ανήκουν στην

ουρά. Το κεφάλι σχεδόν είναι τριγωνικό, με στρογγυλεμένο ρύγχος. Έχει τέσσερα πόδια, από τα οποία δύο μπροστινά φέρουν 4 δάχτυλα, ενώ τα δύο πίσω φέρουν 5. Η ουρά της είναι μακριά και λεπτή. Το σώμα καλύπτεται από λείο και γυαλιστερό δέρμα. Έχει μαύρο χρώμα με έντονες πορτοκαλί-κίτρινες ή κόκκινες κηλίδες, που μερικές φορές σχηματίζουν ραβδώσεις κατά

μήκος του σώματος. Έχει δηλητηριώδεις αδένες, οι οποίοι εκβάλλουν σε πόρους που βρίσκονται ακριβώς πάνω από τα μάτια. Τρέφεται με σκουλήκια, σαλιγκάρια, μικρά έντομα και οστρακόδερμα. Βγαίνει για αναζήτηση τροφής τη νύχτα. Ζευγαρώνει το καλοκαίρι στην ξηρά. Κατά τη σύζευξη το αρσενικό προσπαθεί ν' ανέβει στη ράχη

του θηλυκού με τη βοήθεια των μπροστινών ποδιών. Συνήθως το θηλυκό αντιδρά στην αρχή και προσπαθεί ν' απαλλαγεί ρίχνοντάς το κάτω. Τελικά, το αρσενικό μένει για λίγο επάνω στην πλάτη του και στη συνέχεια φήνει επάνω στο χώμα μια μικρή κάψα η οποία περιέχει το σπέρμα. Το θηλυκό, με τη βοήθεια των πίσω ποδιών, τοποθετεί την κάψα αυτή μέσα στην αμάρα. Τα ανγά μένουν μέσα στο σώμα της μέχρι να εκκολαφθούν, δηλ. ως την επόμενη άνοιξη. Η σαλαμάνδρα τότε πηγαίνει στα ρηχά νερά, όπου βυθίζει μόνο το πίσω μέρος του σώματός της. Γεννά δύο μικρά κάθε φορά. Συνολικά γεννάει 30-40 νεαρά, σε μακρύ χρονικό διάστημα. Τα νεογέννητα μοιάζουν πολύ με τους γυρίνους των βατράχων και ζουν ανεξάρτητα. Έχουν μήκος 2,5 εκ. Μένουν συνέχεια μέσα στο νερό και αναπνέουν με βράγχια. Υστερα από δέκα (10) εβδομάδες έχουν μήκος 5 εκατ. Χάνουν τα βράγχια και αναπτύσσουν πνεύμονες. Μετά βγαίνουν στην ξηρά. Στο νερό επιστρέφουν μόνο για να γεννήσουν. Ζει σε εσοχές βράχων κάτω από πέτρες και ξύλα, σε περιοχές με πυκνή βλάστηση και σχετική υγρασία. Είναι νωθρή. Περνά τον καιρό της κάτω από κάποιο κάλυμμα. Στο νερό μπαίνει πολύ σπάνια για λίγα λεπτά. Από τον Οκτώβριο ως τον Μάρτιο πέφτει σε χειμερία νάρκη. **Η εποχή εξαρτάται σημαντικά και από το κλίμα.** Κοιμούνται δύο ή περισσότερες μαζί κάτω από πέτρες ή μέσα σε εσοχές. Αμύνεται με το δηλητήριό της, το οποίο έχει δυσάρεστες συνέπειες αν βρεθεί στο στόμα ή στα μάτια του ανθρώπου. Απαντά στην Ισπανία, Γαλλία, κατά μήκος της Κεντρικής & Νότιας Ευρώπης ως τη Μ. Ασία.

**Ουροδελή. Τάξη αμφίβιων. Υποδιαιρείται σε 4 υποτάξεις και περιλαμβάνει περίπου 200 είδη. Εμφανίστηκαν πιθανότατα κατά το Μεσοζωικό αιώνα, αλλά πιστεύεται ότι συγγενικά είδη ζούσαν 300 εκατ. χρόνια πριν.

*Εκπ. Ελλην. Εγκ. Ζωολογία τ. 11ος.

•Βρονταλίδι(α) λένε και το μηχάνημα που ξυπνάει το μυλωνά και η δουλειά του μύλου ποτέ δεν σταματάει.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ο Από το φθινόπωρο έως και την άνοιξη οι καιρικές συνθήκες ήταν καταστροφικές. Χαρακτηριστικός ήταν ο ανεμοστρόβιλος κατά μήκος του ποταμού, με αποτέλεσμα να σπάσουν δένδρα, κλαριά και να παρασύρει το υπόστεγο του Αγίου Χαράλαμπου. Ζημιές δημιούργησαν και οι δυνατοί άνεμοι μέσα στο χωριό. Εκτός απ' αυτά, σφοδρότατες καταιγίδες είχαν σαν αποτέλεσμα να πλημμυρίσει το χωριό και ολόκληρα ποτάμια να το διασχίζουν, παρασύροντας ό, τι έβρισκαν. Μεγάλες ποσότητες νερού κατέβηκαν και από το λάκκο του "Σγκούρη" εκτινάζοντας τους όγκους των μπαζών από την άκρη του δρόμου και του γεφυριού, δημιουργώντας εκκωφαντικό κρότο "βόμβας". Οι τεράστιες ποσότητες νερού κατέληγαν στο ποτάμι ξεπερνώντας και αυτό το γεφύρι. (**Τέτοιο φαινόμενο είχε να συμβεί από το 1946-47 κατά τις αφηγήσεις των κατοίκων**). Τότε που υπερβαίνοντας το ύψος του γεφυριού "Βολόντερου" κατέστρεψε τους κήπους και δεν αναγνωρίζοταν οι ιδιοκτησίες. Εκτός όλων αυτών ξαφνικό χιόνι έπεσε αρχές ανοίξεως, η παγωνιά που ακολούθησε έκαψε την ανθοφορία των καρποφόρων. **Η κακοκαιρία και οι επιπτώσεις της, οι καταστροφικές σ' όλη την Ελλάδα με κατολισθήσεις οδών και οικισμών, ας μας ταρακουνήσει κι ας προβληματιστούμε σοβαρά για την σαθρότητα του υπεδάφους του χωριού μας.** (βλέπε και τεύχος 6^ο)

Ο **Αδικαιολόγητη είναι η στάση του "πολιτιστικού" κατά την ημέρα της Δημοπρασίας για την ενοικίαση των ιδιωτικών λιβαδιών στους κτηνοτρόφους.** Γιατί ενώ παρέστησαν από την Πρέβεζα ενδιαφερόμενοι κτηνοτρόφοι δεν έγινε η διαδικασία γιατί... απουσίαζε ο χωριανός μας κ. Σπύρος Ζιάκος που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της συζύγου του κ. Αθηνάς και του πεθερού του κ. Ντάκουλα. Αυτό έγινε κατόπιν παρεμβάσεως του τηλεφωνικής και με τη δικαιολογία ότι δεν είχε ενημερωθεί προσωπικά, (sic) ψευδέστατον! Γιατί ήταν ενημερωμένος. Άλλα κανένας φορέας δεν είναι υποχρεωμένος να ενημερώνει προσωπικά όλους τους κτηνοτρόφους. Οι κτηνοτρόφοι πρέπει να ενημερώνονται από μόνοι τους. Ο πολιτιστικός είχε κάνει τα απαραίτητα για την ενημέρωση. Η διαδικασία λοιπόν δεν έγινε και αυτό είναι όχι μόνο αντικανονικό και ανακόλουθο αλλά αγγίζει και τα όρια του άπρεπου ακόμη και του ανήθικου, αφού δεν σεβαστήκανε όχι μόνο τις από το νόμο και αυτούς διακηρυγμένες διαδικασίες, αλλά ούτε τις βασικές αρχές της φιλοξενίας σ' αυτούς που μας τίμησαν με την παρουσία τους, ερχόμενοι από την Πρέβεζα. Έπρεπε η Δημοπρασία να γίνει και να ενοικιασθούν τα λιβάδια στους "Πρεβεζιάνους" αφού μόνο αυτοί ήταν παρόντες. Η διαδικασία που "ανεβλήθη" για την ερχόμενη Τετάρτη δεν έγινε και τότε, παρόντες ήταν μόνο ο κ. Σπύρος Χ. Ζιάκος και ο πατέρας του κ. Χρήστος, οι Πρεβεζιάνοι δεν εμφανίσθηκαν όπως αναμενόταν όχι μόνο αηδιασμένοι από την συμπεριφορά αλλά και συγχισμένοι από την προηγούμενη "συμβουλή" του κ. Χ. Ζιάκου "για το καλό σας να μην ανακατεύεστε". Όταν ανακοινώθηκε η εκ νέου αναβολή, ο κ. Σπύρος Ζιάκος απήντησε, με ύφος αρκετά προκλητικό. "Εγώ πάντως θα τα φέρω" (τα ζώα) απάντηση "πολιτ." πότε; Σπ. Ζιάκος "Κατά τις δέκα πέντε" "πολιτ." "καλά φέρτα και βλέπουμε, γιατί θα πρέπει να κάνουμε συμβούλιο στην Αθήνα και να αποφασίσουμε". Άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε. Κατ' αρχήν στο χωριό ήταν περισσότερα μέλη του "πολιτιστικού" απ' ότι στην

Αθήνα. Και εξάλλου τι ν' αποφασίσουν; Τι το καινούριο προέκυψε αφού οι ίδιοι δεν τήρησαν τα νόμιμα; Είναι εμφανές ότι η όλη προσπάθεια γινόταν για να διαφυλαχθούν τα συμφέροντα του κ. Σ. Ζιάκου, καμιά αντίρρηση, αλλά **τα συμφέροντα του “πολιτιστικού”, του χωριού, των ιδιωτών που παραχώρησαν την εκμετάλλευση των λιβαδιών τους και δεν είναι οι πέντε δέκα μόνο, αλλά οι χιλιάδες Αμαραντιώτες της διασποράς, ποιος θα τα διαφυλάξει;** Μην επιστρέψουμε στην εποχή της **“τζαντίλας”**, που στο κάτω κάτω ήταν μετακατοχική και μετεμφυλιακή. **Είναι ντροπή.** Καλές οι συγγένειες και οι φιλίες (όλοι είμαστε συγγενείς) αλλά πάνω απ' όλα τα συμφέροντα για τα οποία ταχθήκαμε να υπηρετούμε. Και για να διευκρινίσω. Εγώ δεν τάσσομαι εναντίον του κ. Σπύρου Ζιάκου με τον οποίο και συγγενής είμαι και εκτιμώ. Άλλα υπέρ των νόμιμων διαδικασιών, γιατί έτσι προκύπτουν οφέλη για όλους και πολύ περισσότερο για τις μελλοντικές γενιές ως παρακαταθήκες. Όσον αφορά τις **“απειλές”** ότι εγώ θα τα πάω στα δικά μου ή μόνο στο κοινοτικό, θέλω να πω τα εξής. Εννοώντας δικά σου αγαπητέ Σπύρο αυτομάτως βγάζεις τον εαυτό σου εκτός συνόλου, εσύ δεν είσαι αμαραντιώτης, δεν δέχεσαι να τα διαχειρίζεται ο **“πολιτιστικός”**; κάνε μια δήλωση και εάν είναι έτσι, τότε φράξτα και βάλε ό,τι θέλεις. Όσο για το κοινοτικό, αυτό είναι ασήμαντο, για να μην πω ανύπαρκτο, πλην τα πλάγια της **“Μπάμπας”** και τα **“σκέμπια”** (βράχια) του Καμπενίκου. **Μην επανέλθουμε στην εποχή του Σουλιχτάρ Πόδα και στα τούρκικα δικαστήρια!** Άλλο δασικό και άλλο κοινοτικό. Άλλα και αν υπήρχε, δεν έχει το δικαίωμα ο Δήμος-κοινότητα, να ενοικιάσει λόγω υλοτομήσεώς του και πυρκαγιών, τουλάχιστον για δέκα χρόνια. Εάν κάτι σημαντικό υπάρχει πέρα από τους ιδιώτες σε έκταση, αυτή είναι της εκκλησίας (Βακουφιού) που αγνοούμε και περιφρονούμε. Ούτε ένα δοχείο λάδι δεν δίνουμε, καιρός είναι! Ας μην καμωνόμαστε κι ας προσγειωθούμε. Με καλή συνεργασία, με αγάπη και πάνω απ' όλα με νόμιμες διαδικασίες.

Ο Υλοτόμηση έγινε στην ευρύτερη περιοχή της Αγ. Τριάδος, με απόφαση του Δήμου από τον Συνεταιρισμό Διστράτου, χωρίς καν την τυπική ενημέρωση του τοπικού Συμβουλίου. Οι κορμοί των δένδρων μεταφέρθηκαν ακαθάριστοι στην Αγία Βαρβάρα όπου και **“σφραγίστηκαν”**. Το θέμα προκάλεσε απορίες και δυσμενή σχόλια από τους χωριανούς...

Ο Βαριά υποχρεωτική εισφορά (χαράτσι) επέβαλε ο Δήμος σε κάθε σύνδεση νερού στο χωριό. Το πάγιο καθορίστηκε οκτώ ευρώ ανά εξάμηνο και επιπλέον χρέωση ανάλογα με την κατανάλωση των κυβικών. Το μέτρο είναι βάρβαρο, απάνθρωπο, δυσβάστακτο για τους χαμηλούς συνταξιούχους, γιατί μόνο τέτοιοι υπάρχουν, είναι αδικαιολόγητο, γιατί είναι φυσικής ροής και ο Δήμος δεν προσέφερε και δεν προσφέρει τίποτε. Σε πολλές οικογένειες το χρηματικό ποσό είναι μεγαλύτερο και από αυτό των Αθηνών.

Τα Λουτρά, η Ξυλεία και τώρα το Νερό, οι βασικοί οικονομικοί παράγοντες ανάπτυξης του χωριού μας έγιναν στόχος και πέρασαν στα χέρια του Δήμου. **Πού είναι η τοπική αυτοδιοίκηση;** Να πάρνουν δηλαδή τις αποφάσεις και να διαχειρίζονται τα θέματά τους οι τοπικές κοινωνίες; **Αυτός είναι ο “Καποδίστριας”!**

Ας σκεφτούμε και ας μεθοδεύσουμε σοβαρά την συντομότερη αποδέσμευση απ' αυτόν. Να γίνουμε κύριοι και νοικοκύρηδες του τόπου μας, του σπιτιού μας...

Ο Ας ευχαριστήσω τον Κυνηγετικό Σύλλογο Κόνιτσας για το όχι και τόσο απαραίτητο έργο, την πετρόχιστη βρύση στο... ποτάμι (μυλαύλακο) στο Μύλο. Αισθητικά και αρχιτεκτονικά δένει με το περιβάλλον. Το ότι στήθηκε σ' ένα χώρο που έχει κριθεί διατηρητέος από το Υπουργείο Πολιτισμού λόγω της μελλοντικής κατασκευής του Μύλου, σ' αυτό ευθύνεται ο "πολιτιστικός" που δεν ανήρτησε πινακίδα ενημερωτική. Τουλάχιστον ας φροντίσει πιο εντατικά να γίνει ο Μύλος, γιατί στο τέλος δεν θα μείνει τίποτε. Ήδη έχουν κλέψει τις γωνίες από την είσοδο και την ίδια την πόρτα. Το έργο από "ξένους" δείχνει και την παντελή αδιαφορία μας. Πού είναι οι μαστόροι μας και οι τοπικοί φορείς;

Όσο για σας της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Ηπείρου και του Συλλόγου Κόνιτσας, με την καταστροφή των πινακίδων, της χλωρίδας, της πανίδας, τι γίνεται; Δεν βλέπουμε καμιά πρωτοβουλία για την διάσωσή τους. Καίγονται δάση· κανείς κυνηγός για το σβήσιμο, καμία πρωτοβουλία για το καθάρισμα των δασών, κανείς εθελοντής κυνηγός για αναδάσωση, οργιάζει η λαθροθηρία· κανένα μέτρο, καμία προστασία. Αυτά προηγούνται και ύστερα οι προεκλογικές βρύσες. Αν δεν διασωθούν αυτά, δεν θα υπάρχετε και σεις.

Η Βρύση στο Μυλαύλακο

Καταστροφή πινακίδας.
Ανδραγαθήματα "Κυνηγών".

Η σελίδα του χωριού μας στο Διαδίκτυο
www.amarantos-konitsas.com.gr
(ανοίξτε και τα ηχεία για μουσική)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ:

Γεννήσεις:

Η κ. Πολυξένη Παπαϊωάννου του Παναγιώτη και της Κατίνας, σύζυγος Χρήστου Μήλιου, δικηγόροι στο επάγγελμα, απέκτησαν αγοράκι στις 28-3-2003. Να ζήσει και να είναι καλορίζικο. Συγχαρητήρια στους γονείς και σε άλλα να χαρούν, να μην ξεχνούν την ευχή απ' τον Άη Γιώργη μας, και να του υπενθυμίζουν και την Αμαραντιώτικη καταγωγή του!

Κηδείες:

Ο Απόστολος Παπαμιχαήλ, του Θωμά και της Μαρίας γεννήθηκε στις 4-5-1909 στον Αμάραντο. Παντρεύτηκε την Αλεξάνδρα Τσώχου του Χρήστου και απέκτησαν ένα γιο, τον Πολυχρόνη. Επαγγελματικά ασχολήθηκε με την Μαστορική (πέτρα) και για αρκετά χρόνια έζησε στην Πάτρα όπου και άφησε την τελευταία του πνοή στις 15-3-2003. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει. Αιωνία της η μνήμη, θερμά συλλυπητήρια σε όλους τους συγγενείς.

Η Ανδρομάχη Ζιάκου γεννήθηκε στις 6-8-1934 από τον Απόστολο και την Αλεξάνδρα στον Αμάραντο. Παντρεύτηκε τον Γεώργιο Παπαζήση του Κων/νου και της Σωτηρούλας και απέκτησαν ένα γιό τον Θανάση. Έκαναν μεταδημότευση στις 31-8-1959 στην Ηγουμενίτσα, όπου και δραστηριοποιήθηκε επαγγελματικά. Απεβίωσε στο Βόλο στις 15-2-2003. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που την σκεπάζει. Αιωνία της η μνήμη, θερμά συλλυπητήρια σε όλους τους συγγενείς.

Η ΜΑΧΗ ΕΦΥΓΕ

Μια γλυκιά ανάμνηση των παιδικών μου χρόνων θα μένει για πάντα. Τότε που μικρά παιδιά παίζαμε ξέγνοιαστα και χαρούμενα στο μεγάλο μας σπίτι στο χωριό, που επικοινωνούσε με εσωτερική πόρτα, από τη μια αυλή στην άλλη με τη Μάχη, το Μιλτιάδη και άλλα γειτονόπουλα. Αντικρίζοντας το υψωμένο μπαστούνι της γιαγιάς μας της Γιώταινας να σείεται απειλητικά, από τις φασαρίες και τις τρέλες μας. Τότε με την παρέμβαση της Μάχης, που ήξερε από μικρή να καλμάρει και να γλυκαίνει τη δύσκολη γιαγιά μας, πετυχαίναμε να μας πει κανένα παραμύθι. Εκείνη τότε μας μάζευε σαν τα κλωσόπουλα γύρω της και μας διηγούνταν βιώματα για αυτήν από τους Τουρκαλβανούς, παραμύθια για μας και με τη Μάχη να ζητάει “κι άλλο Μπάμπο κι άλλο”.

Η Μάχη πέθανε. Τα μάτια βούρκωσαν και η είδηση απίστευτη. Η καλοσυνάτη, χαρούμενη, δυναμική, ακούραστη κοπέλα που ξέραμε έφυγε για το μεγάλο ταξίδι και μας γέμισε με πολύ πίκρα όλους εμάς, την οικογένειά της, τους συγγενείς και φίλους. Η Μάχη πέθανε, μια λέξη τριβιλίζει ακόμα το νου μου. Η μοίρα στάθηκε σκληρή στη Μάχη, τώρα που θα ξεκουράζονταν και θα είχε την ευκαιρία να απολαύσει τις χαρές της ζωής, να νοιώσει πιο καλά τη συντροφικότητα των συγγενών και της οικογένειάς της, κόπηκε το νήμα της ζωής της πρόωρα.

Ο πόνος και η απουσία της συζύγου, μάνας και αδελφών θα είναι αβάσταχτος, αλλά και σε μας τους συγγενείς της που ζήσαμε και μεγαλώσαμε μαζί, ο αναπάντεχος αυτός πόνος, ο πόνος του χωρισμού είναι μεγάλος. Τώρα η Μάχη δεν είναι κοντά μας να τη βλέπουμε, όμως για μας ζει και θα ζει για πάντα στις αναμνήσεις μας και τις καρδιές μας.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα του Βόλου που πρόθυμα τη δέχτηκε. Αιωνία σου η μνήμη.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ Χ. ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Χορός στη βρύση στου "Σιάπκου".

Διακρίνονται : Δημ. Βράνιστας, Βικτωρία Βράνιστα, Ελένη Τσώχου, Μαριάνθη Παπαμιχαήλ, Αρετή Στέρισου, Κωνστάντω Γεράση.
(η φωτ. μου έδωσε ο κ. Δ. Βράνιστας, τον οποίο θερμά ευχαριστώ).